

Chefsjustitieombudsmannen
Elisabeth RynningDatum
2019-10-31Dnr
R 37-2019Sid
1 (2)Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över E-hälsomyndighetens rapport Reglering av personuppgiftsbehandling

(S2018/04035/FS)

Riksdagens ombudsmän, JO, har beretts tillfälle att yttra sig över den rubricerade rapporten.

Inledningsvis vill jag säga att jag har förståelse för behovet av en utökad personuppgiftshantering för att patienter ska kunna få möjlighet att hämta ut e-recept i andra länder än det där receptet förskrevs. En sådan möjlighet skulle underlätta för patienter i ett antal olika situationer och bidra till att stärka patientsäkerheten.

Jag har tidigare yttrat mig över departementspromemorian Nationell läkemedelslista (Ds 2016:44). I mitt yttrande anförde jag att förslaget ingav vissa betänkligheter, bl.a. när det gäller integritetsaspekterna. Flera av dessa betänkligheter gör sig gällande även i detta ärende, och till viss del i högre grad, eftersom det här handlar om utlämnande av uppgifter till utlandet. I den nämnda promemorian diskuterades dessa frågor även ur ett barnperspektiv, vilket helt saknas i det här förslaget. Detta är naturligtvis en brist.

Jag instämmer i utredningens bedömning av att den rättsliga grunden inte kan utgöras enbart av samtycke. Jag ser inte några problem med att de rättsliga grunder som föreslagits regleras i lagen (2018:1212) om nationell läkemedelslista, som träder ikraft den 1 juni 2020. Jag har inte heller något att invända mot en separat lösning i form av en förordning när det gäller E-hälsomyndighetens hantering av utländska e-recept.

På ett antal punkter framstår dock förslaget som otydligt. I 5 kap. 1 § lagen om nationell läkemedelslista föreslås en bestämmelse om direktåtkomst för expedierande personal på utländska apotek. Enligt min bedömning går emellertid bestämmelsen inte ihop med avsikten att informationsöverföringen ska ske mellan och via de olika nationella kontaktpunkterna. Med hänsyn till den osäkerhet som råder kring olika integritetsaspekter när de gäller de länder som kan komma att ansluta sig till samarbetet är jag dessutom mycket kritisk till förslaget om

direktåtkomst. Det är t.ex. inte godtagbart att det är oklart om det i andra anslutna länder kommer att råda sekretess för de uppgifter som lämnas ut och om personal på utländska apotek omfattas av tystnadsplikt. Med hänsyn till att samarbetet är frivilligt och syftar till att underlätta den fria rörligheten kan jag inte se några hinder mot att frågor om sekretess och liknande regleras i det avtal som de samverkande staterna måste skriva under.

Jag är visserligen positiv till att den föreslagna personuppgiftshanteringen kräver patientens samtycke. Rapporten saknar dock en tillfredsställande redogörelse för vilken information som kommer att lämnas till den registrerade och på vilket sätt det kommer att ske. Mot den bakgrunden är det även oklart hur det ska säkerställas att den enskilde får tillräcklig information om vad personuppgiftsbehandlingen avser, för att kunna lämna ett reellt, individuell och otvetydigt samtycke.

Förslagen är vidare svåra att ta ställning till även med anledning av att det i detta skede är oklart när det kommer att finnas tekniska och organisatoriska förutsättningar för att genomföra förslagen, samt hur dessa lösningar kan komma att se ut. Det behövs en fördjupad analys av hur olika aktörer ska kunna ge respektive få korrekt information om innebörden av en tänkt personuppgiftsbehandling och vilka möjligheter som finns att påverka den.

Sammanfattningsvis anser jag att de aktuella förslagen om reglering av personuppgiftsbehandling m.m. kräver en grundligare utredning i flera frågor. Jag kan därför inte tillstyrka förslagen.